

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

**Yhteiskunnallinen osallistuminen ja vaikuttaminen
ikäntyvässä yhteiskunnassa
Työpaja 20.1.2022**

Aineistot ja yhteenvedot

Demokratiaohjelma 2025
Demokratiprogram 2025

Ohjelma

- 9.00 Tervetuloa! Marjaana Pennanen, projektipäällikkö, sosiaali- ja terveysministeriö
- 9.05 Yhteiskunnallinen osallistuminen ja vaikuttaminen – mitä se on?
Niklas Wilhelmsson, yksikönpäällikkö, oikeusministeriö
- 9.15 Vapaaehtoistoiminta ja vaalien välillä tapahtuva vaikuttaminen käytännössä
Sirkka Ruikkala, Matinkylä-Seura ry
- 9.35 Äänestys: Parhaat keinot osallistumiseen ja yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen, Petri Eerola, BroadScope
- 9.45 Vapaa!-Fri! –hankkeen havaintoja vapaaehtoistoiminnasta eri ikäryhmissä ja vaalien välillä tapahtuvasta vaikuttamisesta kunnissa Sini Lahdenperä, hankepäällikkö Vapaa!-Fri! –hanke, oikeusministeriö
- 10.00 Tauko
- 10.15 Työpajatyöskentely pienryhmissä
- 11.15 Pienryhmätyöskentelyn tulokset ja kommentit
- 11.50 Tilaisuuden yhteenveto
- 12.00 Tilaisuuden päätös

Yhteenvetoa tiimien keskusteluista 20.1.2022 1/3

- **Tieto osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista** oltava olemassa: mitä, milloin ja mitä kanavia hyväksi käyttäen > **monikanavainen viestintä** välttämätöntä (tarinallisuus, esikuvien käyttö jne.)
 - Missä tietoa voi jakaa: nuoret tavoittaa somen kautta; lisäksi koulujen ja oppilaitosten kautta
 - Virkamiesten kyselytunnit
 - Avoimet aamukoulut (kaikille kuntalaisille avoimia)
- Osallistumisoikeudet ovat hyvällä tasolla, mutta niistä ei ole riittävästi tietoa > kohderyhmäkohtainen viestintä (ks. myös yllä)
- Vähemmän ammattijargonia ja enemmän ymmärrettävää selkokieltä
- Kun asioita ajetaan järjestöjen ja vanhusneuvostojen kautta, sillä on **enemmän painoarvoa** kuin yksittäisten ihmisten vaikutuspyrkimyksillä
- Päätösten **perustelujen merkitys** on erittäin keskeistä
- Virkamiesten kiire ja asenne paikoin haasteena > **jalkautuminen kouluihin ja järjestöihin**
- Monialaisia ja useat toimialat ylittäviä/yhdistäviä asioita on vaikea saada eteenpäin
- Ideoiden ja ehdotusten vastaanottokyvyn lisääminen tarpeen kuntatasolla

Yhteenvetoa tiimien keskusteluista 20.1.2022 2/3

- Nuoret: kiinnittyminen kunnan palvelujen on löyhää > on saatettu muuttaa jostain muualta > vaikuttaa motivaatioon osallistua ja vaikuttaa
- Nuorille sekä iäkkäille turvallisuuden tunne on tilojen käytön suhteen tärkeää
- Vanhempien rooli ja esimerkki osallistumisessa ja vaikuttamisessa keskeistä
- Mikä kannustaa ikäihmisiä vaikuttamaan > pääsee vaikuttamaan ihmisten hyvinvoinnin edistämiseen (politiikan teko ei kiinnosta)
- Osallistumisen tulee olla samanaikaisesti hauskaa ja vaikuttavaa
- Alustoista: Seppo-alusta nuorille on toimiva

Yhteenvetoa tiimien keskusteluista 20.1.2022 3/3

- Järjestötoiminta osallistumisen kanavana: järjestöt tavoittavat nuoria ja osallistuminen koetaan vaikuttavaksi
- Hallinnon ja kansalaisyhteiskunnan kumppanuus tärkeää
- Harrastustoiminnan yhdenvertaisessa toteutumisessa tunnistetaan haasteita

Kiteytyksiä

- ”Nuorten ja ikääntyneiden ääni kuuluviin päätöksenteossa” > ”Luodaan siltaa nuorten ja ikääntyvien välille”
- ”Luodaan oikeudenmukaista maailmaa ja kauniimpaa yhteiskuntaa.”
- ”Kuljetaan kohti tekemisen demokratiaa.”
- ”Keskitytään positiivisiin uutisiin.”

Yhteiskunnallinen osallistuminen ja vaikuttaminen ikääntyvässä yhteiskunnassa

- Työpajan konkreettiset **tavoitteet / tulokset**
 - **Tieto** siitä, mikä **kannustaa** ja toisaalta **estää** yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen ja osallistumiseen
 - Ymmärrämme paremmin, **mitkä tekijät** ovat **relevantteja** eri ikäryhmissä
 - Konkreettiset **tavat ja toimintamallit**, joita voidaan nostaa esiin (eri tahoilta / alueilta)
 - Konkreettisten sisältöjen tuottaminen VnP-valmisteluun (IKO) ja demokratiaohjelma 2025:een

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Marjaana Pennanen, Projektipäällikkö, STM

Demokratiaohjelma 2025
Demokratiprogram 2025

VERKKOTYÖPAJA YHTEISKUNNALLISESTA OSALLISTUMISESTA JA VAIKUTTAMISESTA

- Yhteiskunnalliseen osallistumiseen ja vaikuttamiseen liittyvät mm. äänestäminen vaaleissa, vapaaehtoistoiminta sekä muu yhteiskunnallinen osallistuminen ja vaikuttaminen
- Osallistumalla työpajaan olet mukana vaikuttamassa aiheista tehtäviin suosituksiin ja linjauksiin:
 - Uuden ikäohjelman linjauksiin ja jatkotoimenpiteisiin
 - Uuden iäkkäiden laatusuosituksen linjauksiin ja suosituksiin
 - Tulevaisuuden linjauksiin demokratian ja osallisuuden kehittämiseksi

IKÄOHJELMAN VAIKUTTAVUUSTAVOITTEET VUOTEEN 2030

Ikäohjelmassa osallisuus ja toimijuus ovat keskiössä

- Ikäohjelma on poikkihallinnollinen ohjelma, jolla varaudutaan väestön ikääntymiseen
- Ikäohjelmassa toteutetaan eri vaikuttavuustavoitteille hallituskauden mittaisia toimenpidekokonaisuuksia (osa toimenpiteistä sisältyy Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus –ohjelmaa)
- Nykyisen ikäohjelman toimenpiteet on laadittu vuoteen 2023
- Nyt valmistellaan jatkolinjauksia ja -toimenpiteitä (periaatepäätös)
- Samalla valmistellaan tulevaa 2024 - 2027 iäkkäiden laatusuosituksia

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Niklas Wilhelmsson

Yksikönpäällikkö, OM

Demokratiaohjelma 2025
Demokratiprogram 2025

OSALLISTUMINEN JA VAIKUTTAMINEN

Äänioikeus

- Äänioikeus eduskuntavaaleissa ja presidentinvaaleissa (täysi-ikäiset suomen kansalaiset)
- Äänioikeus EP-vaaleissa (täysi-ikäiset EU -kansalaiset)
- Äänioikeus kuntavaaleissa ja aluevaaleissa (täysi-ikäiset, myös tietyin ehdoin muut kun suomen kansalaiset)
- Äänioikeus valtiollisessa kansanäänestyksessä (suomen kansalaiset), äänioikeus kunnallisessa ja alueellisessa kansanäänestyksessä (äänioikeutetut)

Aloiteoikeus

- kansalaisaloite (suomen kansalaiset)
- EU-kansalaisaloite (EU-kansalaiset)
- Aloiteoikeus kunnassa ja hyvinvointialueella
- Aloiteoikeus koskien kunnallisia ja alueellisia kansanäänestystä (yli 15-vuotiaat)

Puolue- ja järjestötoiminta

Puoluetoiminta,
järjestötoiminta, vapaa
kansalaistoiminta,
vapaaehtoistyö

Muut osallistumisjärjestelmät

- keskustelut, kuulemistilaisuudet,
- Asukasraadit
- Verkkokuulemiset ja –keskustelut
- Osallistuva budjetointi
- Yhteiskehittäminen
- Asiakaspalautteet

Verkkodemokratiapalvelut

Aloitepalvelut:
kansalaisaloite.fi,
kuntalaisaloite.fi
Kuulemispalvelut:
lausuntopalvelut.fi, otakantaa.fi
Puolueenperustaminen:
puoluekisteri.fi

Muut toimielimet

- Alueelliset toimielimet (kuntalaki)
- VN Neuvottelukunnat (KANE, ETNO, RONK, VAMPO ym.)
- Alueelliset ETNOT
- Alueelliset romaniasiain neuvottelukunnat

Kunnat ja hyvinvointialueet

Nuorisovaltuustot,
vammaisneuvostot ja
vanhusneuvostot

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Sirkka Ruikkala Matinkylä-seura

Demokratiaohjelma 2025
Demokratiprogram 2025

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

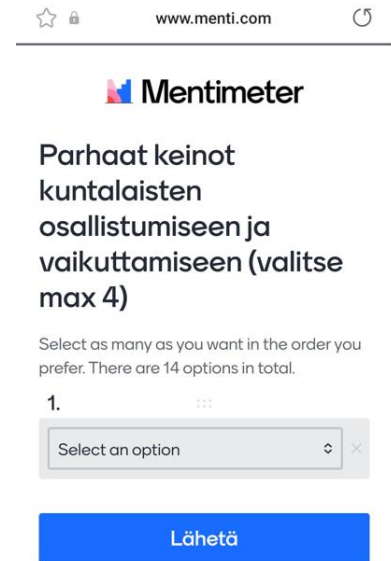
Parhaat keinot kuntalaisten osallistumiseen ja vaikuttamiseen

Demokratiaohjelma 2025
Demokratiprogram 2025

OHJE MENTIMETERIN KÄYTTÖÖN

- Mene www.menti.com puhelimella, tietokoneella tai tabletilla
- Kirjoita seuraava numerosarja ruutuun **9538 3261**
- Vastaa ruudulla näkyvään kysymykseen
- Paina lopuksi "Lähetä"

www.menti.com

Mentimeter

Parhaat keinot kuntalaisten osallistumiseen ja vaikuttamiseen (valitse max 4)

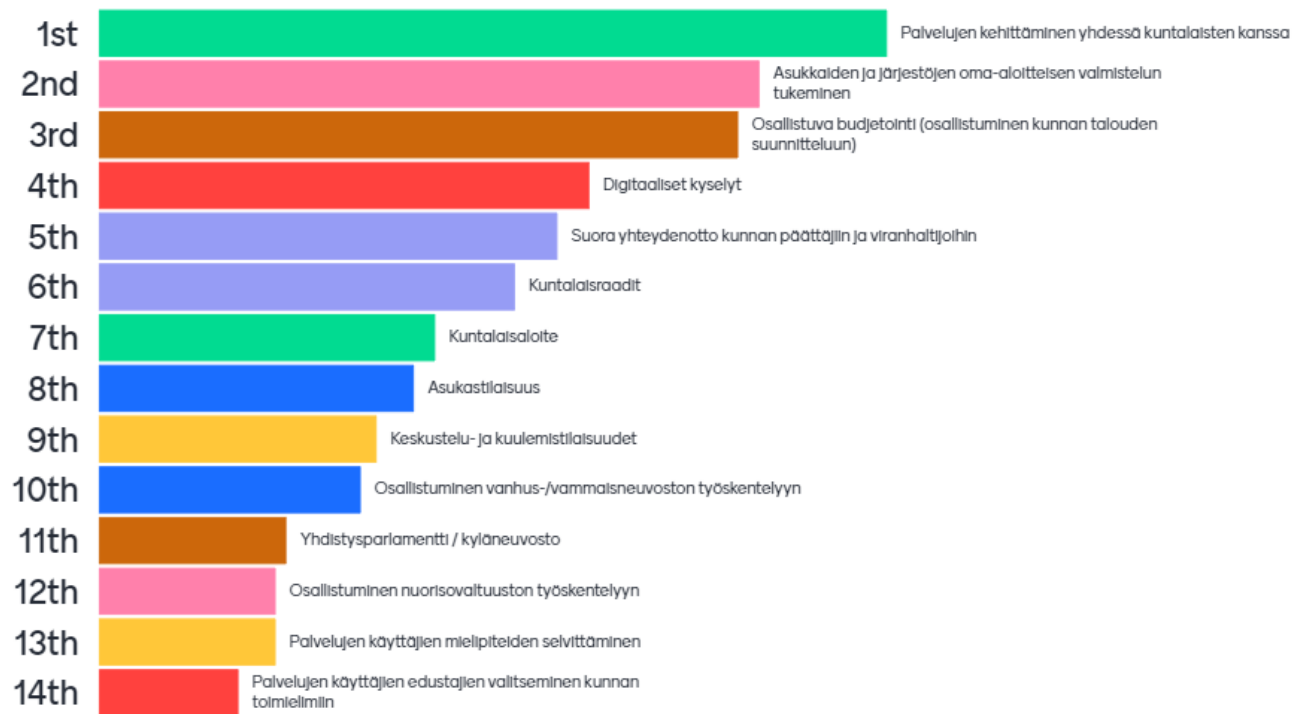
Select as many as you want in the order you prefer. There are 14 options in total.

1.

Lähetä

Parhaat keinot kuntalaisten osallistumiseen ja vaikuttamiseen (valitse max 4)

Yhteisen
äänestyksen
tulos 20.1.22

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

**Sini Lahdenperä,
hankepäällikkö,
Oikeusministeriö**

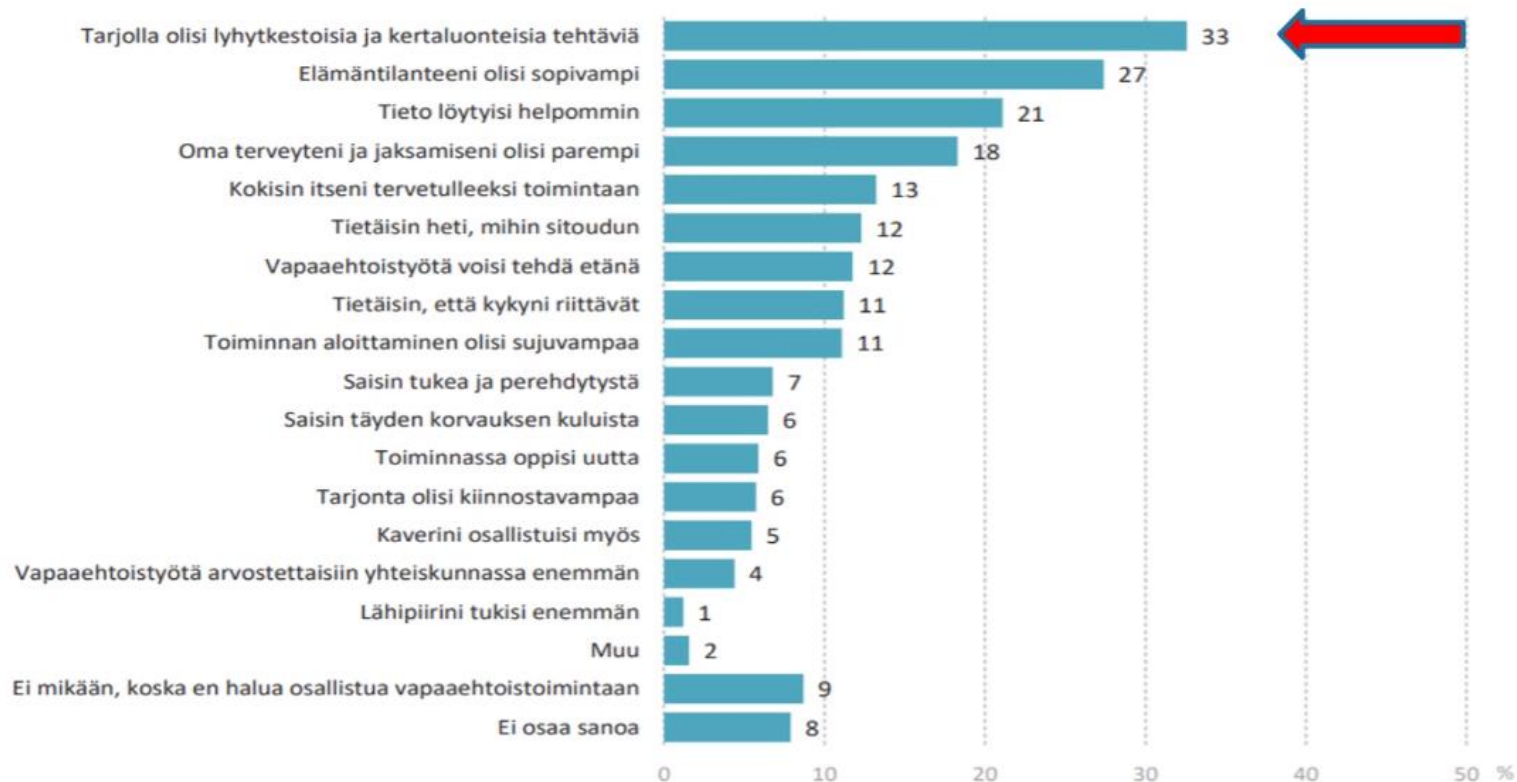

Demokratiaohjelma 2025
Demokratiprogram 2025

Mitä vapaaehtoistoiminnalle kuuluu?

- Ihmiset osallistuvat vapaaehtoistoimintaan yhtä paljon kuin viime vuosina
 - Vuonna 2018 yht. 48,7 % ja vuonna 2021 yht. 47 %
- Vapaaehtoistoimintaan ei kuitenkaan sitouduta samalla tavoin kuin aikaisemmin (kaikki ikäryhmät)
- Lyhytaikaiset vapaaehtoistehtävät kiinnostavat aikaisempaa enemmän
- Myös neljännen sektorin vapaampi toiminta houkuttelee
- Nykyisistä vapaaehtoisista he, jotka ovat luottamus- tai hallinnollisissa tehtävissä (esim. hallitus), suunnittelevat huomattavasti muita useammin vähentävänsä tai lopettavansa toimintansa.

Mikä helpottaisi osallistumistasi vapaaehtoistyöhön?

Ei ole tehnyt vapaaehtoistyötä viimeksi kuluneen vuoden aikana, n=578

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

”Uusia vapaaehtoisia on tullut, mutta sitoutuminen on erilaista. Uusi voi tulla vähän käymään toiminnassa ja se on hieman erilaista tekemistä. Se haastaa meitä miettimään, että mitä ihmiset toivoo ja haluaa tehdä.”

- Vapaa!-Fri! –hankkeen haastatteluihin osallistunut järjestön edustaja

Demokratiaohjelma 2025
Demokratiprogram 2025

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Millaisia ovat Suomen ikääntyvät vapaaehtoiset?

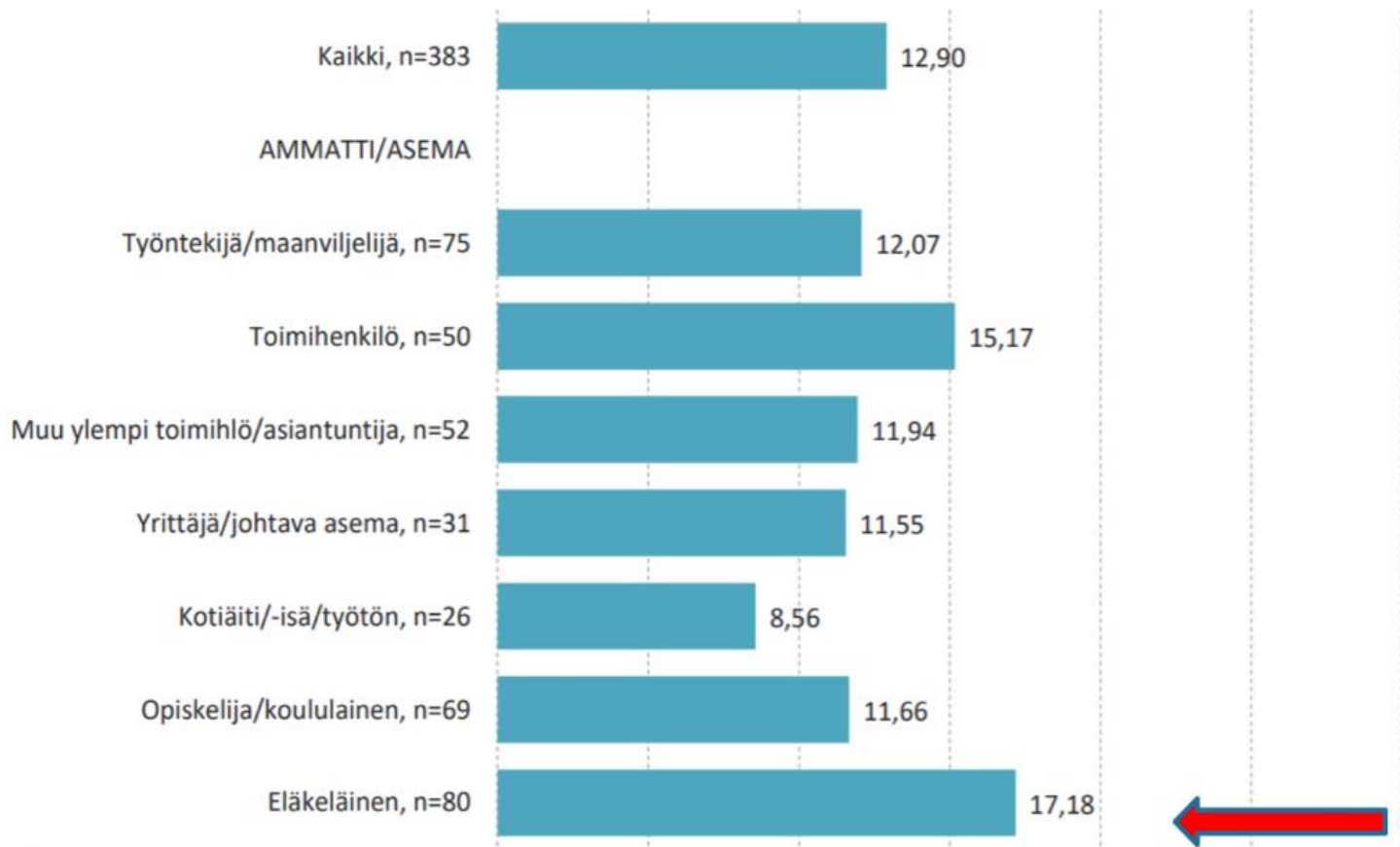
Demokratiaohjelma 2025
Demokratiprogram 2025

Ikääntyvät vapaaehtoiset

- Ikääntyneet ovat tunnettuja aktiivisesta osallistumisestaan järjestötyöhön ja vapaaehtoistehtäviin
- On tyypillistä, että samat aktiiviset henkilöt toimivat monessa yhdistyksessä
- Ikääntyvien koulutustaso on huippua Euroopan tasolla
- Vanhaan ammattiin liittyvästä vapaaehtoistoiminnasta voidaan hakea yhteisöä ja mielekästä tekemistä myös työelämän jälkeen

Arvioi, montako tuntia olet tehnyt yhteensä vapaaehtoistyötä neljän (4) edeltävän viikon aikana? 3(4)

Ikääntyneet vapaaehtoiset

- Aktiiviset vapaaehtoiset ikääntyvät ja aktiivisten toiminnassa mukana olevien henkilöiden määrä vähenee.
- Esimerkiksi perinteisten potilasjärjestöjen jäsenistön keski-ikä on jo noin 75 vuotta valtakunnallisissa järjestöissä.
- Erityisesti yli 65-vuotiaat (47 %) peruskoulun tai ammattikoulun suorittaneet aikovat vähentää/lopettaa toimintaansa.

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

”Haasteena ei ole niinkään vanhemman sukupolven pysyminen mukana toiminnassa, vaan sukupolvenvaihdoksen miettiminen.”

- Vapaa!-Fri! –hankkeen sidosryhmähaastatteluihin osallistunut järjestön edustaja

Demokratiaohjelma 2025
Demokratiprogram 2025

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Millaisia ovat nuoret vapaaehtoiset?

Demokratiaohjelma 2025
Demokratiprogram 2025

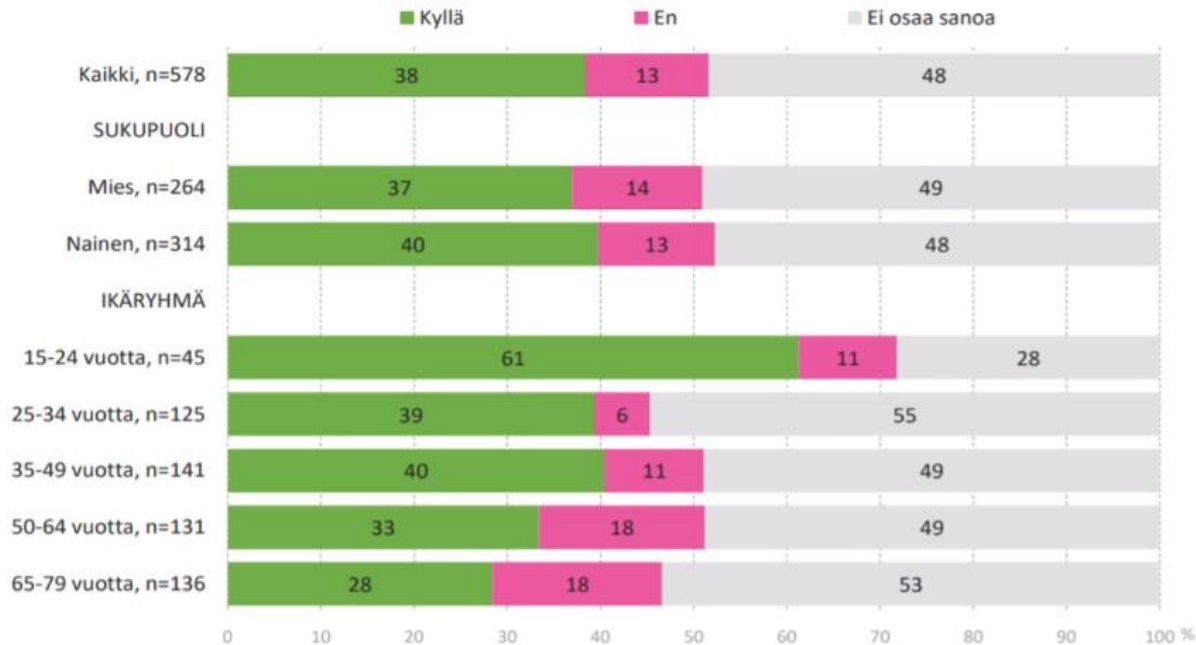
Nuoret vapaaehtoiset

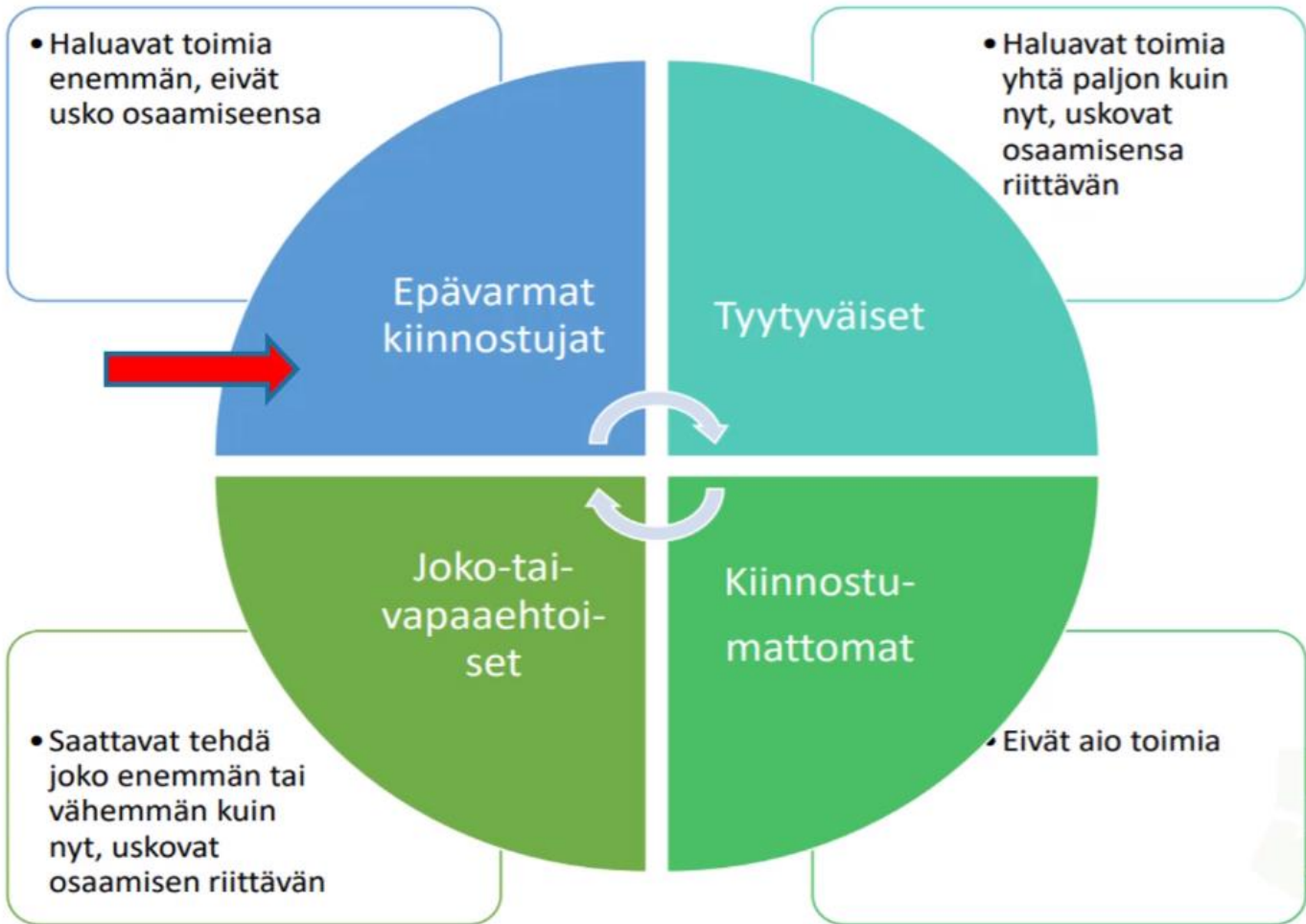
- Nuoret ovat kiinnostuneita osallistumaan vapaaehtoistoimintaan
- Nuorten piirissä on eniten ns. epävarmoja kiinnostujia, jotka olisivat kiinnostuneita toimimaan, mutta ovat epävarmoja omasta osaamisestaan.
- Nuoret ovat olleet kaikista ikäryhmistä vähiten mukana vapaaehtoistoiminnassa vuonna 2020
- Perinteinen järjestötyö ei välttämättä kiinnosta nuoria samalla tavalla kuin muita ikäryhmiä
- Sen sijaan suora vaikuttaminen ja ns. vapaampi toiminta kiinnostuksen kohteena

Nuoret ovat kiinnostuneita osallistumaan

Haluaisitko osallistua vapaaehtoistoimintaan, jos pyydettäisiin?

”Jos uusia toimijoita halutaan mukaan, nuoria saa mukaan pyytämällä suoraan. Koska nuorista vastaajista moni on osaamisestaan ja muuten epävarma, heille on tärkeää kokea kuuluvansa porukkaan.”

Marion Fields Opintokeskus Siviksestä Taloustutkimuskeskus Oy:n 2021 kyselyn perusteella

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Miten kunnat mahdollistavat kansalaistoimijoiden vaikuttamismahdollisuudet?

Demokratiaohjelma 2025
Demokratiprogram 2025

Yhteistyö ruokii vapaaehtoistoimintaa

- Kun kunta tekee avoimesti ja monipuolisesti yhteistyötä alueen kansalaistoimijoiden kanssa, niin hyödyttää ja ruokii tämä yhteistyö myös paikallista vapaaehtoistoimintaa.
- Vapaa!-Fri! –hankkeen klinikoilla kokeillaan ja levitetään hyviä käytäntöjä kunnan ja kansalaisyhteiskunnan yhteistyön kehittämiseksi.
- Kunnissa on vahva tahtotila kehittää yhteistyötä kansalaistoimijoiden kanssa
 - Myönteistä kehitystä on tapahtunut viime vuosien aikana
 - Kansalaistoiminnan arvo tunnustetaan
 - Ikääntyvän väestön hyvinvoinnista halutaan pitää huolta

Hyviä toimintatapoja ja rakenteita on olemassa

- Erilaisten rakenteiden luominen kylien, yhdistysten ja muiden toimijoiden säännölliseksi tapaamiseksi (yhdistysillat, keskustelutilaisuudet, kumppanuuspöydät)
- Kunnat tukevat kansalaistoimijoiden omaehtoista toimintaa: tilojen tarjoaminen, yhdistyksille annetut koulutukset, vapaaehtoisten ja yhdistysten törmäyttäminen, yhteiskoulutukset, rahoitushauissa tukeminen, markkinointi- ja tiedotusapu
- Kevyet, monipuoliset ja joustavat tavat toimia yhdessä tuntuvat olevan ”menestyksen salaisuus” yhden yksittäisen toimintatavan sijasta.
- Toisaalta jos tapoja ei ole vakiinnutettu virallisiksi rakenteiksi, voivat henkilöstövaihdokset huojuttaa ja jopa lakkauttaa hyvin toimivat käytännöt.

Kiitos!

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Työpajatyöskentelyn vaiheet

Keskustelu

Priorisointi

Yhteenveto

”JAKO” -periaatteet

- **Jalosta**
- **Arvosta**
- **Kuuntele**
- **Ole selkeä**

Tiimien 1-3 teemat

1. Vapaaehtoistoiminta eri ikäryhmissä: Mitkä ovat tärkeimpiä motivaatiotekijöitä vapaaehtoistyöhön eri ikäryhmissä
2. Konkreettiset ja toimivat tavat/mallit osallistumiseen kuntatasolla: Mitkä ovat konkreettisesti toimivia tapoja, ratkaisuja ja/tai malleja osallistumiseen kuntatasolla
3. Osallistumisen ja vaikuttamisen muodot: Miten nuorten / ikääntyvien osallisuus- ja vaikuttamismahdollisuudet toteutuvat tällä hetkellä, mikä on hyvää, minkä pitäisi muuttua

Mitkä asiat / tekijät kannustavat yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen ja osallistumiseen (esim. äänestäminen, ehdokkaaksi asettuminen, aloitteet). Mitkä estävät? [tämä näkökulma kaikilla tiimeillä]

Tiimien vetäjät

- Tiimi 1: Sini Lahdenperä
- Tiimi 2: Nina Suorsa
- Tiimi 3: Maria Wakeham-Hartonen

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Tiimien tulokset

1. Vapaaehtoistoiminta eri ikäryhmissä: Mitkä ovat tärkeimpiä motivaatiotekijöitä vapaaehtoistyöhön eri ikäryhmissä
2. Konkreettiset ja toimivat tavat/mallit osallistumiseen kuntatasolla: Mitkä ovat konkreettisesti toimivia tapoja, ratkaisuja ja/tai malleja osallistumiseen kuntatasolla
3. Osallistumisen ja vaikuttamisen muodot: Miten nuorten / ikääntyvien osallisuus- ja vaikuttamismahdollisuudet toteutuvat tällä hetkellä, mikä on hyvää, minkä pitäisi muuttua

Demokratiaohjelma 2025
Demokratiprogram 2025

Tiimi 1: Mitkä asiat motivoivat yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen ja osallistumiseen?

Ikäryhmä 16-29

- Osallistuminen nuorisovaltuuston toimintaan ja sitä kautta kokemuksen saaminen siitä, että voi vaikuttaa. Nuorisovaltuustosta matka on jatkunut kunnallispolitiikkaan ja laajemmin myös järjestötoimintaan.
- Nuoresta lähtien mukana oleminen vapaaehtoistoiminta on tuntunut luontevalta tavalta olla vaikuttamassa yhteiskunnan asioihin. Innostus syntynyt harrastuksen kautta, jossa nuoret toteuttivat omia tapahtumia.
- Aikuisten tuki, joka mahdollistaa nuorten suunnitteleman ja toteuttaman toiminnan.
- Motivoivaa on, kun on löytänyt yhteistyön eri viranhaltijoiden kanssa, kanavan jota kautta vaikuttaa päätöksentekoon.
- Reitti vapaaehtoistoimintaan löytyi nuoruudesta. Vanhemmat ei mukana toiminnassa, mutta paikalliset nuoret halusi lähteä mukaan eri toimintaan ja mukaan saatiin aikuisia, jotka mahdollistivat, että nuoret saa tehdä omaa juttuaan. Sillä oli iso merkitys.
- Kylätoiminnassa voi olla oma itsensä ja vaikuttaa maaseudulla, se vaikuttaa myös siihen, että haluaa asua maaseudulla.

Ikäryhmä 55-64

- Vapaaehtoistoiminta on tarjonnut itselle sopivan vaikutuskanavan. Kiinnostaa tukea asukkaiden osallistumista.

Tiimi 1: Mitkä asia motivoivat yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen ja osallistumiseen?

Ikäryhmä 55-64

- Vapaaehtoistoiminnassa pääsee tekemään monipuolisia asioita: järjestöissä hallintoa ja rivijuttuja + neuvotellaan kuntien kanssa ja mietitään osallistumisen kanavia.
- Kunnissa ollaan avoimia asukkaiden ideoille ja saadaan asukkaiden asioita läpi yhteistyöllä, se on tärkeää.
- Etnisten asioiden neuvottelukunta ETNO:ssa maahanmuuttajajärjestöillä on mahdollisuus vaikuttaa asioihin. Se motivoi.
- Kaupunginosayhdistyksen toiminnasta seurasi hyppy politiikkaan siirtymiselle eläkkeelle jäämisen myötä.
- Halu auttaa ihmistä, tehdä ihmislähtöistä politiikkaa.
- Työkyvyttömyyseläkkeelle jääminen herätti kiinnostuksen, että miten vammaisten elämä sujuu ja kuka huolehtii siitä. Tämä innosti mukaan järjestötoimintaan ja vammaisneuvostojen perustamista koskevaan edistämistyöhön omassa kunnassa.
- Vammaiset vanhemmat ovat vaikuttaneet siihen, että haluaa olla mukana vaikuttamassa.

Ikäryhmä 65+

- Yhteiskunnallisiin asioihin vaikuttaminen motivoi.
- On mukavaa olla mukana politiikassa.

Tiimi 1: Mitkä asiat estävät vaikuttamasta ja osallistumasta yhteiskunnallisesti ?

Ikäryhmä 16-29

- Nuorelle voi olla kynnyksellä osallistua epävarmuudesta johtuen.
- Epätietoisuus byrokratian hoitamisesta ja esim. vaikuttamisen eri keinoista.
- Nuoret lähtevät pois toiminnasta, jos vaikuttamismahdollisuudet on tosiasiasa pienet. Esimerkiksi nuorisovaltuuston toiminta.
- Ei halua kuulla niitä jargon vastauksia, se turhauttaa.

Ikäryhmä 55-64

- Maahan muuttaneilla on samanlainen kokemus kuin nuorilla: on vaikea päästä vaikuttamaan asioihin. Vaikka on mukana valtuustossa, ei silti pääse todellisuudessa vaikuttamaan.

Ikäryhmä 65+

- Vanhus- ja vammaisneuvostoille ei anneta riittävästi vaikutusvaltaa.

- Kuntien 40-50 –vuotiaat päättäjät puhuvat eri kieltä kuin yli 70-vuotiaat.
- Tavalliset ihmiset eivät usein ymmärrä mikä on kunnan rooli palveluiden tuottajana.
- Vaikeaa saada esim. vanhusneuvostossa asioita, läpi kun huomaa olevansa liian vanha. Vaikka ihmisellä olisi vielä annettavaa ja vaikutettavaa, niin ikä pakottaa lopettamaan. Tunne siitä, että ei enää kelpaa.
- Eläkeläisneuvostoista pidetään juhlapuheita ja kirjauksia on laissa, mutta kunnissa mennään kuitenkin minimin kanssa, mitä neuvostolle annetaan tehtäväksi.
- Huoli siitä, että 20 vuoden päästä Suomessa ei ole kunnanvaltuutettuja. Alle 40 vuotiaat eivät halua enää lähteä vaaleihin.

Tiimi 1: Mitkä asiat estävät vaikuttamasta ja osallistumasta yhteiskunnallisesti ?

Ikäryhmä 65+

- Median rooli → Ongelmana on, että jos joku saa median mukaan kannattamaan jotain asiaa, niin kunnassa vain 50 %:n kannatuksella moni asia saadaan läpi.
- Painostetaan muulla kuin politiikalla eikä puolue uskalla olla eri mieltä median kanssa.
- Kuntalaisilta jää monet hyvät asiat sanomatta, kun ei ole rohkeutta. Tarvitaan rohkeutta ihmisille sanoa mitä niillä on mielessä. Syrjäkylien äänet pitää saada esiin.
- Digi-aika, paljon ihmisiä, joilla ei ole varaa laitteisiin ja yhteydet ei toimi.
- Ihmisten nopea rytmi tekee sen, että ihmisillä ei ole aikaa osallistua.

Tiimi 1: Miten ihmisten osallistumista yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen voidaan edistää?

Ikäryhmä 16-29

- Nuorille pitää olla erilaisia mahdollisuuksia vaikuttaa yhteiskunnassa (eivät saa äänestää)
- Harrastuksissa pitäisi antaa vastuuta ja kunnassa pitäisi olla osallistumisen mahdollisuuksia, kuten OSBUA tai muuta.
- Ikäraja kuntavaaleissa pitäisi olla 16 vuotta.
- Osallistuvan budjetoinnin hyödyntäminen asukkaiden osallistamisessa, se on aito vaikuttamisen muoto kuntalaiselle.
- Vanhempien tulisi opastaa ja tuoda nuorille tukea järjestöbyrokraatiaan ja toimimiseen esim. kunnan virkamiesten kanssa.

Ikäryhmä 55-64

- Pitäisi olla joku tapa, että nuorien tai erikoisryhmien edustajat saisivat enemmän mahdollisuuksia vaikuttaa.
- Yhteistyö, jossa aikuiset mahdollistavat, että nuoret saa tehdä omaa juttuaan. Tällaisella toiminnalla saadaan järjestöihin nuoria. Nuoret saa tehdä sitä omaa, mutta ollaan siinä apuna ja tukena sellaisissa tehtävissä missä ne tarvitsee.
- Nuorille tarvitaan tietoa vapaaehtoistoiminnan mahdollisuuksista, mitä paikkoja on ja haastetaan mukaan.
- Tarvitaan kuuntelijoilta, ne jotka käy ihmisten kodeissa. Voi elää täyttä elämää loppuun asti.

Tiimi 1: Miten ihmisten osallistumista yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen voidaan edistää?

Ikäryhmä 55-64

- Vaikuttamismahdollisuuksien kehittäminen kunnanvaltuustoissa, sinne tarvitaan kehittämistä (nyt jähmeää). Tekemisen demokratiaa valtuustoihin!
- Ihmisten medialukutaitoa pitäisi kehittää, jotta osataan suhtautua kriittisesti median sisältöihin.
- Etsivän vanhustyön tuominen kuntiin, jotta tavoitetaan eristäytyneet ikääntyneet ja saadaan heidänkin ääni kuuluviin.
- Pitää luoda paikkoja yhteiselle ajattelulle ja sukupolvien välisiä kohtaamisia.

Ikäryhmä 65 +

- Tarvitaan yhteistyötä vanhus- ja vammaisneuvostojen ja nuorisovaltuustojen välille.

- Pitää tuntea päättäjät, ja luoda yhteistyö ennen kuin asioita voidaan lähteä viemään eteenpäin.
- Yhteistyötä pitäisi tehdä enemmän yli sektorirajojen.
- Media ja valtio saisi ottaa koppia siitä, että kunnissa olevia hyviä käytäntöjä nostetaan esiin ja levitetään kuntiin laajemmin.
- Etsivä vanhustyöntekijä kuntiin, jotta tavoitetaan eristäytyneet.
- Perheyhteisöjen muodostaminen, pitäisi mahdollistaa sukupolvien väliset kohtaamiset: tiedon pitää siirtyä. Muuten ei ymmärretä toisiamme.

Tiimi 2: Mitkä ovat konkreettisesti toimivia tapoja, ratkaisuja ja/tai malleja vaikuttamiseen kunnassa, kaupungissa?

- Viestintä: osallistumismahdollisuudet: miten ja missä voi vaikuttaa. Mistä löytyy resursseja ja avustuksia? Nuoret tavoittaa sosiaalisesta mediasta – ja oppilaitoksista!
- Kunnan avoimuus: Vaikka päätös on kielteinen, viestitään avoimesti ja selkeästi missä vaiheessa asian käsittely on meneillään.
- Virkamiesten kuntalaistunnit, kyselytunnit
- Virkamiehet mukaan ideoiden suunnitteluun
- Kunnan vanhusneuvoston avoimet aamukoulut avoimia tilaisuuksia, vaihtelevat teemat
- Nuoret: Kunnan virkamiesten jalkautuminen kouluihin tekemään kyselyitä. Myös lisää demokratiakasvatusta ja rohkaisua.
- Hyvä esimerkki: Kaupunginvaltuuston 3 valiokuntaa ja poliitikot järjestävät kaikille kuntalaisille avoimia keskustelutilaisuuksia.
- Aitoja kumppanuuksia kunnan taholta järjestöjen, yhdistysten ja 4. sektorin kanssa/
- Suuremmilla paikkakunnilla monialaisten ideoiden vastaanottokyvyn lisäämistä/
- Digitaalisten välineiden monialaisempi käyttö: kaupungin verkkotilaisuuksissa enemmän vuoropuhelua kuin ylhäältä alastyypistä suunnitelmien esittelyä/
- Kaikkien ikäryhmien huomioiminen yhteiskäyttötiloissa (kuten kirjastot)/
- Valtavan paljon lisää ja parempaa viestintää osallistumismahdollisuuksista ja tilaisuuksista
Kaupunki-Leader myös toimintaa Suomessakin!

Tiimi 2: Mitkä asiat / tekijät kannustavat vaikuttamiseen kunnassa?

- Lähtökohtana tieto. Myös heille, jotka eivät tietoisesti kaiva tietoa osallistumismahdollisuuksia.
- Tieto tarvitaan vaikuttamismahdollisuuksista kunnassa, tietoa resursseista
- Yhdessä vaikuttamisella (järjestöt, neuvostot) kunnassa tuntuu olevan enemmän painoarvoa. Yksin vaikuttamisella ei tunnu olevan niin suurta painoarvoa kunnassa.
- Kun viranomaiset tulevat mukaan suunnitteluun
- Äänestyksemme tulos osallistumisen välineistä oli mielenkiintoinen. Kärkeen menivät välineet, jotka ovat korkealla Arnsteinein osallisuuden portaikossa, kumppanuus, yhteispäätttäminen mm.
- Asukaspaneelit ja osallistuva budjetointi kiinnostavat myös heitä, jotka eivät perinteisesti osallistu.
- Muutoksen näkeminen kannustaa: kun omat aloitteet, ehdotukset menevät kunnassa eteenpäin tai läpi.
- Kiinnittyminen asuinpaikkaan, kuntaan lisää myös motivaatiota vaikuttaa kunnassa.
- Motivaationa vaikuttaa ihmisten, vanhusten hyvinvointiin arjessa. Politikointi ei kiinnosta.
- Verkko-osallistuminen vähentää maantieteellisiä esteitä osallistumisessa haja-asutusalueilla, joilla pitkät matkat. Tämä myös ikäihmisille.
- Pienessä kunnassa tunnetaan toiset, myös viranhaltijat. Kenties vaikuttaminen kunnassa myös helpompaa kuin suurissa kaupungeissa
- Vanhempien ja kodin esimerkki on tärkeä kannustava tekijä äänestämässä
- Vaikuttamisen agenda: ajankohtaiset ja väivänpolttavat asiat kiinnostavat kuntalaisia.

Tiimi 2: Mitkä asiat / tekijät estävät vaikuttamista kunnassa?

- Ei rohkeutta osallistua.
- Repivä keskustelukulttuuri
- Turvattomuus: miten tehdä kunnan yhteisistä tiloista turvallisia niin ikäihmisille, nuorille, eri taustoista tuleville?
- Korona: kotiin käpertyminen on ikäihmisille riski ja vaikuttaa myös mahdollisuuksiin osallistua.
- Kunta osallistaa vain jo valmiiksi aktiivisia. Enemmän huomiota pitäisi kiinnittää vaikuttamismahdollisuuksissa ja niistä viestimisessä heihin, jotka eivät koskaan osallistu. Tässä tärkeänä ryhmänä nuoret.
- Kunnan asenne –virkamiesten kiire, kuntalaisten ideoiden ohittaminen: tulee tunne, että virkamiesten, päättäjät eivät ota aloitteita, ehdotuksia vakavasti. Kun ne ohitetaan, tulee tunne että kannattaako vaikuttaa. Tämä on seurausta virkamiesten kiireestä, mutta myös asenteesta. Tarvitaan responsiivista vaikuttamista ja keskustelua, VASTAANOTTOKYKYÄ.
- Nuoret kokevat, että päättäjät ja virkamiehet ohittavat nuoret päätöksenteossa, jopa silloin, kun asia koskee heitä itseään (mm. Seinäjoella kouluruokaa haluttiin vegaanisena, päättäjät kumosivat aloitteen).
- Monialaiset ideat vaikea saada läpi: kunnan organisaattiorakenne
- Nuoret eivät ole kiinnittyneitä kuntaan, kaupunkiin (eivät käytä palveluita, väliaikainen – vähentää osallistumisintoa)
- Kuntalaisten (nuoret – vanhat) välillä voi olla ristiriitoja (esim. yhteinen kirjasto, asukaspuisto). Kunnan pitää olla aktiivinen dialogin järjestämisessä tai sen mahdollistamisessa.

Pienryhmä 3: Miten nuorten / ikääntyvien osallisuus ja vaikuttamismahdollisuudet toteutuvat tällä hetkellä, mikä on hyvää minkä pitäisi muuttua? 1/2

Mikä on hyvää? Minkä pitäisi muuttua? Onko jotakin ihan uutta?	Miten muutokset / uudistukset saataisiin käyttöön?
<p>1. Osallistumisoikeudet ovat hyvät, mutta miten voidaan lisätä niiden käyttöä, esim. vaali- ja poliittinen osallistuminen.</p> <p>Miten voitaisiin parantaa yhdenvertaisia mahdollisuuksia osallistua lakisääteisten toimielinten, esim. nuorisvaltuustojen toimintaan.</p>	<p>Olisi kyettävä osoittaminen, mihin osallistumisella voi vaikuttaa (esim. aluevaaleissa).</p> <p>Osallistumisen esteitä voivat olla esimerkiksi pitkät välimatkat ja resurssien puute (niin aika kuin taloudellinen). Lisäksi esimerkiksi nuoret kaipaavat osallistumisen vaikuttamisen osoittamista ja hauskuutta. Virkahenkilöiden ja päättäjien pitäisi ottaa vakavasti nuorten aktiivisuus ja vastata siihen (kysymys vastaanottokyvystä). Muutoin motivaatio voi kärsiä. Ikääntyneiden kohdalla esteet voivat liittyä etenkin toimintakykyyn.</p>
<p>2. Osallistumiskanavia ja mahdollisuuksia on, mutta nuoret eivät tiedä niistä tarpeeksi.</p>	<p>Tarvitaan kohderyhmäkohtaista panostusta julkishallinnon viestintään (mentävä sinne missä nuoret ovat mm. Instagram, Jodel, Tik Tok, Snapchat). Sekä nuoret että ikääntyneet hyötyisivät selkeämmästä kielestä (ei ammattijargonia, hankalasti avautuvia termejä) sekä monikielisestä viestinnästä.</p> <p>Nuorilla toimii viestinnän henkilökohtaisuus, tarinallistaminen, pelillistäminen ja esikuvien hyödyntäminen viestinnässä erit. arvopohdinnoissa. Some-keskustelujen annin osoittaminen päättäjille esim. kansalaisaloitokeskustelut, olisi tärkeää. Toisaalta some mahdollistaa myös ns. kuplautumisen, jolloin erilaisia näkökohtia ei tule esiin. Lisäksi on tärkeää taata turvallinen osallistuminen myös virtuaalisesti (ohjeet ja tuki vihapuheeseen vastaamiseksi.)</p> <p>Hyvänä käytäntönä mainittiin mm. MLL:n Seppo-alusta nuorille).</p>

Pienryhmä 3: Miten nuorten / ikääntyvien osallisuus- ja vaikuttamismahdollisuudet toteutuvat tällä hetkellä, mikä on hyvää, minkä pitäisi muuttua? 2/2

**Mikä on hyvää? Minkä pitäisi muuttua?
Onko jotakin ihan uutta?**

3. Järjestötoiminnan roolin tunnistaminen ja tunnustaminen nuorten osallistumisen ja vaikuttamisen väylänä.

Järjestö- ja vapaaehtoistoiminnalla on tärkeä rooli ketään ei jätetä jälkeen –tavoitteen toteutumisessa (mm. nuorten harrastustoiminta).

Miten muutokset / uudistukset saataisiin käyttöön?

Järjestöjen (esim. opiskelijajärjestöt) koettiin tavoittavan hyvin nuoria, ja osallistuminen järjestöjen kautta koettiin myös vaikuttavaksi. Siksi hallinnon ja kansalaisyhteiskunnan kumppanuutta tulisi vahvistaa, ja turvata kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytyksiä.

Tärkeää varmistaa nuorten yhdenvertaiset harrastustoimintamahdollisuudet sekä vapaaehtoistyön jatkuvuus. Konkreettisesti voitaisiin tarkastella esimerkiksi mm. alueellista ja sosio-ekonomista yhdenvertaisuutta (mm. matkat, maksut) sekä koulun ja harrastustoiminnan yhteensovittamismahdollisuuksia.

**Mitkä asiat / tekijät kannustavat yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen ja osallistumiseen (esim. äänestäminen, ehdokkaaksi asettuminen, aloitteet);
Mitkä estävät?**

Mitkä kannustavat:	Mitkä estävät:
1. Vakaa yhteiskunta, lakisääteiset osallistumisoikeudet, toimivat instituutiot.	1. Osallistumisen vaikuttavuuden todentaminen, aika, resurssit
2. Oikean tiedon saaminen ja vertaisoppiminen.	2. Selkeä, oikea-aikainen ja mahdollisimman monikielinen viestintä kohderyhmäkohtaisesti räätälöitynä ja eri medioissa.
3. Kansalaisjärjestöt mahdollistavat osallistumista ja vaikuttamisesta, merkityksellisyyden kokemuksia sekä kaikkien mukanaoloa.	3. Järjestöjen toimintaedellytykset rajalliset ja muutoksessa, vapaaehtoiset vanhenevat, kumppanuus hallinnon ja kansalaisyhteiskunnan välillä kaipaisi vahvistamista.

avuni-marja vilavaara (Guest)
(Vieras) 11.47

Digitalisaation edetessä, ei unohdeta heitä, joilla on käytössään vain puhelin tai toinen henkilö, jos sitäkään. Tämä koskee kaikkea kehittämistä niin valtion, kuntien, järjestöje kuin yritystekin toimesta. Nytkin olemme webinaarissa, mihin osallistuminen edellyttää osaamista ja välineitä sekä verkkoa. Koskee kaikkia ikäluokkia.

Konsala Heikki 11.49
Yhteiskunnallisen keskustelun tasoa olisi hyvä nostaa eli puhuttaisiin asiasta, eikä sen vierestä. Ihmettelemään jää, kun aluevaaleihin liittyvässä vaalimainoksessa purnataan bensan korkeaa hintaa.

Aleksi Koivisto 11.49 1
Kiitos kaikille tilaisuudesta! Joudun poistumaan seuraavaan. :) meihin saa olla yhteydessä, kun paikallinen kehittäminen kiinnostaa! t. Aleksi Koivisto, Suomen Kylät ry:n toiminnanjohtaja

Suorsa Nina (OM) (ulkoinen) 11.50

1

Myös meidän ryhmässä nousi tärkeäksi se asia, että tulee tunne, että virkamiesten, päättäjät eivät ota aloitteita, ehdotuksia vakavasti. Kun ne ohitetaan, tulee tunne että kannattaako vaikuttaa. Tämä on seurausta virkamiesten kiireestä, mutta myös asenteesta. Tarvitaan responsiivista vaikuttamista ja keskustelua, VASTAANOTTOKYKYÄ.

Konsala Heikki 11.25

Yhdistykset ovat tärkeitä siinäkin suhteessa, että ne kaiken muun ohella ovat "korkeakoulu" vaikuttamaan, kuntiin ja muillekin foorumeille. 3

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Lämmin kiitos!

Demokratiaohjelma 2025
Demokratiprogram 2025